

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

(заснований згідно Постанови ВР України від 22 квітня 1993 р. № 3126-ХІІ розпорядженням Кабінету Міністрів України від 6 грудня 1993 р. №1042-р. з покладенням на нього завдань здійснювати підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації бухгалтерів та аудиторів, розробку методичних та навчальних посібників з обліку, аналізу, аудиту та аудиторської діяльності /п.2 розпорядження Кабінету Міністрів України/)

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ З ВІДБОРУ АУДИТОРСЬКОЇ ФІРМИ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(Практичний міні-посібник)

Київ 2019

Порядок проведення конкурсу з відбору аудиторської фірми для здійснення аудиту фінансової звітності : Практичний міні-посібник. – Київ : НЦОА, 2019. – с.

Укладачі:

Редько О.Ю. – д.е.н., професор, професор Національного центру обліку та аудиту (наукова редакція)

Дмитренко І.М. – д.е.н., доцент, професор Національного центру обліку та аудиту

У цьому посібнику укладачами визначено базові основи організації та проведення конкурсу з відбору суб'єктів аудиторської діяльності для здійснення обов'язкового аудиту фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, згідно з вимогами Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. № 2258-VIII.

Практичний міні-посібник орієнтовано на керівників та ключових партнерів аудиторських фірм, голів та членів аудиторських комітетів компаній.

Зміст

1. Преамбула
2. Сутність основних положень
3. Список використаних джерел

1. Преамбула

З набранням чинності нового Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» докорінно змінилися підходи як до оцінки якості аудиту, так і до кадрового потенціалу суб'єктів аудиторської діяльності, що мають забезпечити належний якісний рівень виконання завдань з обов'язкового аудиту фінансової звітності підприємств суспільного інтересу.

Для таких підприємств та їх аудиторських комітетів одним із найвідповідальніших завдань постає організація та проведення конкурсу з відбору суб'єктів аудиторської діяльності. Згідно з п. 6 ст. 34 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» аудиторський комітет підприємства, що становить суспільний інтерес, має забезпечити «проведення прозорого конкурсу з відбору суб'єктів аудиторської діяльності та обґрунтування рекомендацій за його результатами» [1].

На сьогодні порядок проведення зазначеного конкурсу не є таким, що бездоганно організований та впроваджений на підприємствах під час відбору аудиторських фірм для виконання завдань з обов'язкового аудиту фінансової звітності, тому потребує негайного доопрацювання та подальшого застосування як чинник забезпечення належного рівня кадрового потенціалу якості аудиту.

Представлені розробки є авторськими і можуть бути використані в практичній діяльності аудиторських фірм та аудиторських комітетів компаній.

Практичний міні-посібник розроблено на підставі Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», Закону України «Про публічні закупівлі», Закону України «Про акціонерні товариства», Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні Закону України», Принципів корпоративного управління України, Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2016 – 2017 років) [1, 2, 3, 4, 5, 6].

2. Сутність основних положень

Відповідно до вимог п. 3, ст. 29 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» на підприємствах, що становлять суспільний інтерес, для вибору аудиторської фірми, яка може бути передбаченою для надання послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності, передбачено проведення конкурсу з відбору суб'єктів аудиторської діяльності [1].

У конкурсі можуть брати участь аудиторські фірми, які:

- ❖ відповідають вимогам, встановленим зазначеним Законом до суб'єктів аудиторської діяльності, які можуть надавати послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес;
- ❖ включені до 4 розділу Реєстру;
- ❖ за попередній річний звітний період мали суму винагороди від кожного з підприємств, що становлять суспільний інтерес, яким надавалися послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності протягом цього періоду, що не перевищувала 15 відсотків загальної суми доходу від надання аудиторських послуг;
- ❖ не мають обмежень, пов'язаних з тривалістю надання послуг певному підприємству.

Для проведення конкурсу підприємство, що становить суспільний інтерес, має розробити і оприлюднити порядок його проведення і однозначні прозорі та недискримінаційні критерії відбору щонайменше двох суб'єктів аудиторської діяльності, які подаються на розгляд органів, що призначають суб'єктів аудиторської діяльності для надання послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності.

Суб'єктам аудиторської діяльності, які виявили бажання брати участь у конкурсі, безкоштовно надається тендерна документація, яка розкриває інформацію про діяльність підприємства, що становить суспільний інтерес, та містить завдання з обов'язкового аудиту фінансової звітності.

Згідно з вимогами п. 4, ст. 29 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» **відповідальність за проведення конкурсу покладається на аудиторський комітет підприємства, що становить суспільний інтерес**, або інший орган (підрозділ), на який покладено відповідні функції [1].

Для забезпечення прозорості проведення конкурсного відбору суб'єктів аудиторської діяльності та обґрунтованості його результатів аудиторський комітет має:

- ❖ приймати участь у розробці та/або узгодженні конкурсної документації для проведення відкритого конкурсу з відбору суб'єктів аудиторської діяльності, зокрема, визначенні переліку і значущості критеріїв оцінки учасників відкритого конкурсу та порядку оцінки заявок учасників цього конкурсу;
- ❖ приймати участь у проведенні прозорого конкурсу з відбору суб'єктів аудиторської діяльності та обґрунтовувати рекомендації за його результатами шляхом:
 - a) подання тендерному комітету компанії критеріїв відбору суб'єкта аудиторської діяльності для виконання завдання з обов'язкового аудиту фінансової звітності, для включення їх до тендерної документації щодо закупівлі відповідних послуг. Зворотне інформування аудиторського комітету про початок процедури закупівлі послуг здійснюється тендерним комітетом не пізніше ніж на наступний день після розміщення оголошення про закупівлю відповідно до законодавства;
 - b) здійснення оцінки суб'єктів аудиторської діяльності на предмет їх відповідності критеріям відбору визначеним Порядком проведення конкурсного відбору компанії за даними поданих конкурсних пропозицій. Процедура оцінки здійснюється на наступний день після розкриття тендерним комітетом конкурсних пропозицій учасників процедури закупівлі та завершується складанням звіту про висновки процедури відбору;
 - c) надання першому керівнику (президенту) компанії (не пізніше наступного дня після здійснення оцінки за результатами конкурсу) обґрунтованих рекомендацій щодо відбору суб'єктів аудиторської діяльності для виконання завдання з обов'язкового аудиту фінансової звітності, які мають включати щонайменше кандидатури двох відібраних претендентів;
 - d) надання на вимогу Інспекції із забезпечення якості Органу суспільного нагляду підтвердження щодо дотримання процедури відбору та прозорості проведення конкурсу і формування рекомендацій аудиторського комітету щодо призначення суб'єкта

(суб'єктів) аудиторської діяльності для виконання завдання з обов'язкового аудиту фінансової звітності.

В оголошенні про проведення Конкурсу має зазначатися така інформація:

- загальна інформація про підприємство;
- початкова та кінцева дата подання заявок учасниками конкурсу, встановлені таким чином, щоб загальний строк був не менше 15 робочих днів від дати початку подання заявок учасниками конкурсу;
- інформація щодо контактної особи підприємства;
- спосіб подання заявок учасниками конкурсу;
- інша необхідна інформація щодо проведення конкурсу.

Суб'єкти аудиторської діяльності, які виявили бажання взяти участь у конкурсі, надають підприємству свої заявки, додаючи до них документи для підтвердження відповідності визначеним критеріям відбору в електронному вигляді на адресу, зазначену в оголошенні про проведення конкурсу.

Критерії відбору суб'єктів аудиторської діяльності доцільно обрати такі:

1. Суб'єкти аудиторської діяльності повинні бути включені до розділу 4 «Суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес» Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності *(для підтвердження відповідності цьому критерію учасники надають довідку-витяг із Реєстру)*.
2. У суб'єкта аудиторської діяльності за основним місцем роботи має працювати не менш 10 аудиторів, які включені до 1-го розділу Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, що розміщений на сайті Аудиторської палати України *(для підтвердження відповідності цьому критерію учасники надають довідку з переліком аудиторів)*.
3. Загальна чисельність штатних кваліфікованих працівників суб'єкта аудиторської діяльності, які залучаються до виконання завдань, має становити не менше ___ осіб* *(для підтвердження відповідності цьому критерію учасники надають довідку про чисельність та статистичну звітність за формою № 1-ПВ «Звіт з праці» за актуальний звітний квартал)*.
4. Із загальної чисельності штатних кваліфікованих працівників суб'єкта аудиторської діяльності, які залучаються до виконання завдань, щонайменше ___ осіб* повинні підтвердити кваліфікацію відповідно до

ст. 19 Закону № 2258 або мати чинні сертифікати (дипломи) професійних організацій, що підтверджують високий рівень знань з міжнародних стандартів фінансової звітності. Перелік професійних організацій, сертифікат (диплом) яких свідчить про високий рівень відповідних знань, затверджується Радою нагляду за аудиторською діяльністю **(для підтвердження відповідності цьому критерію учасники надають довідку з переліком кваліфікованих працівників та копії сертифікатів (дипломів)).**

5. У суб'єкта аудиторської діяльності за попередній річний звітний період сума винагороди від кожного з підприємств, що становлять суспільний інтерес, яким надавалися послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності протягом цього періоду, не перевищувала 15 відсотків загальної суми доходу від надання аудиторських послуг **(для підтвердження відповідності цьому критерію учасники надають довідку щодо загальної суми доходу з визначенням відсотків вартості послуг, наданих підприємствам, що становлять суспільний інтерес, у загальній сумі доходу).**
6. Суб'єкт аудиторської діяльності не має обмежень, пов'язаних з тривалістю надання послуг підприємству (безперервна тривалість виконання завдання з обов'язкового аудиту фінансової звітності підприємства, що становить суспільний інтерес, для суб'єкта аудиторської діяльності не може перевищувати 10 років) **(для підтвердження відповідності цьому критерію учасники надають довідку довільної форми).**
7. Надаючи послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності підприємства, суб'єкт аудиторської діяльності не надає та не буде одночасно надавати такі неаудиторські послуги, які встановлені в п. 4 ст. 6 Закону № 2258 **(для підтвердження відповідності цьому критерію учасники надають лист-підтвердження).**

Примітка: кількість осіб аудиторів з позначкою «*» визначається на рівні підприємств, що становлять суспільний інтерес

Перелік документів для участі у конкурсі, що мають подавати суб'єкти аудиторської діяльності на підтвердження відповідності критеріям відбору, систематизовано та наведено у табл. 1.

**Перелік підтверджувальних документів,
які необхідно подати суб'єкту аудиторської діяльності – учаснику
попереднього конкурсного відбору**

№ з/п	Критерій	Підтверджувальні документи
1	У суб'єкта аудиторської діяльності за основним місцем роботи має працювати не менш __ аудиторів, які включені до 1-го розділу Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, що розміщений на сайті Аудиторської палати України	<i>Завірена печаткою (за наявності) та підписом керівника або уповноваженої особи учасника довідка довільної форми про наявність у штаті учасника не менш __ аудиторів, які включені до 1-го розділу Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, що розміщений на сайті Аудиторської палати України</i>
2	Загальна чисельність штатних кваліфікованих працівників суб'єкта аудиторської діяльності, які залучаються до виконання завдань, має складати не менше __ осіб	<i>Завірена печаткою (за наявності) та підписом керівника або уповноваженої особи учасника довідка довільної форми про чисельність (не менше __ працівників), які безпосередньо залучені до надання аудиторських послуг і працюють на умовах повної зайнятості та з якими укладений трудовий договір; статистична звітність за формою № 1-ПВ «Звіт з праці» за актуальний звітний квартал</i>
3	Із загальної чисельності штатних кваліфікованих працівників суб'єкта аудиторської діяльності, які залучаються до виконання завдань, щонайменше __ осіб повинні підтвердити кваліфікацію відповідно до ст. 19 Закону № 2258 або мати чинні сертифікати (дипломи) професійних організацій, що підтверджують високий рівень знань з міжнародних стандартів фінансової звітності. Перелік професійних організацій, сертифікат (диплом) яких свідчить про високий рівень відповідних знань, затверджується Радою нагляду за аудиторською діяльністю	<i>Завірена печаткою (за наявності) та підписом керівника або уповноваженої особи учасника довідка довільної форми про наявність у штаті учасника не менш __ осіб, які мають принаймні один документ, що підтверджує кваліфікацію відповідно до ст. 19 Закону № 2258, або чинний сертифікат (диплом) однієї з професійних організацій, перелік яких затверджується Радою з нагляду, що підтверджує високий рівень знань з міжнародних стандартів фінансової звітності</i>
4	Винагороди суб'єкта аудиторської діяльності від кожного з підприємств, що становлять суспільний інтерес, яким надавалися послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності протягом цього періоду, не перевищувала 15 відсотків загальної суми доходу від надання аудиторських послуг	<i>Завірена печаткою (за наявності) та підписом керівника або уповноваженої особи учасника довідка довільної форми про те, що у нього за попередній річний звітний період сума винагороди від кожного з підприємств, що становлять суспільний інтерес, яким надавалися послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності протягом цього періоду, не перевищувала 15 відсотків від загальної суми доходу від надання аудиторських послуг</i>

Продовження таблиці 1

№ з/п	Критерій	Підтверджувальні документи
5	Суб'єкт аудиторської діяльності не має обмежень, пов'язаних з тривалістю надання _____ послуг _____ (безперервна тривалість виконання завдання з обов'язкового аудиту фінансової звітності ПАТ «...», як суспільно значимого підприємства, для суб'єкта аудиторської діяльності не може перевищувати 10 років)	Завірена печаткою (за наявності) та підписом керівника або уповноваженої особи учасника довідка довільної форми про безперервну тривалість виконання завдань з обов'язкового аудиту фінансової звітності _____ (назва підприємства)
6	Надаючи послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності _____, суб'єкт аудиторської діяльності не надає та не буде одночасно надавати такі неаудиторські послуги, які встановлені в п. 4 ст. 6 Закону № 2258	Завірена печаткою (за наявності) та підписом керівника або уповноваженої особи учасника довідка довільної форми про ненадання _____ та його відокремленим _____ підрозділам неаудиторських послуг
7	Суб'єкти аудиторської діяльності, які можуть бути призначені для надання послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності _____, мають бути включені до переліку аудиторських компаній, прийнятних для установ – кредиторів.	Завірена печаткою (за наявності) та підписом керівника або уповноваженої особи учасника копія довідки довільної форми, виданої БАНКОМ, що учасник є в переліку аудиторських компаній, прийнятних для банку

Увага!

Вибір суб'єкта аудиторської діяльності, який буде надавати послуги щодо обов'язкового аудиту фінансової звітності **підприємствам суспільного інтересу, що знаходяться у державній власності**, здійснюється відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VII [2].

Участь у процедурі закупівлі послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності таких підприємств можуть брати суб'єкти аудиторської діяльності, які **відібрані за результатами конкурсу та погоджені Міністерством фінансів України** (надалі – Мінфін).

Після спливу строку надання заявок учасниками конкурсу аудиторський комітет компанії протягом певного строку (у кращій практиці - п'яти робочих днів) розглядає отримані від учасників заявки та складає звіт про висновки процедури відбору, який містить рекомендації щодо суб'єктів аудиторської діяльності, які відповідають встановленим та затвердженим критеріям, та направляє його керівнику компанії. До уваги також беруться

результати контролю якості послуг, що надаються суб'єктами аудиторської діяльності, які беруть участь у конкурсі.

За результатами конкурсу аудиторський комітет представляє обґрунтовані рекомендації щодо призначення суб'єкта (суб'єктів) аудиторської діяльності для надання послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності, які мають включати **щонайменше дві пропозиції щодо відбору суб'єктів аудиторської діяльності** для проведення обов'язкового аудиту фінансової звітності.

Не пізніше певного строку (у кращій практиці - десятого робочого дня від кінцевого строку подання конкурсних заявок учасниками) підприємство суспільного інтересу, що знаходиться у державній власності, готує звернення (повідомлення) до Мінфіну щодо погодження суб'єктів аудиторської діяльності (табл. 2).

Таблиця 2

**ПОВІДОМЛЕННЯ
про суб'єкта (-тів) аудиторської діяльності, який (-кі)
надаватиме (-муть) послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності**

(назва підприємства)

Показник	Значення / фактичний стан
Назви суб'єкта аудиторської діяльності	
№ реєстрації в реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності (ч. 3 ст. 29 Закону № 2258)	
Інформація щодо питомої ваги винагороди від кожного з підприємств, що становлять суспільний інтерес, яким надавалися послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності протягом 20__ року, в загальній сумі доходу від надання аудиторських послуг (згідно з вимогами ч. 3 ст. 29 Закону № 2258 не може перевищувати 15%)	
Тривалість надання обраним суб'єктом аудиторської діяльності послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності _____ (згідно з вимогами ч. 3 ст. 29 Закону № 2258 не може перевищувати 10 років)	
Загальна чисельність штатних кваліфікованих працівників, які залучаються до виконання завдань аудиту, що працюють за основним місцем роботи (згідно з ст. 23 Закону № 2258 не менше __ осіб)	
Чисельність аудиторів (згідно з ст. 23 Закону № 2258 не менше 5 осіб)	
Чисельність аудиторів, що підтвердили кваліфікацію відповідно до ст. 19 Закону № 2258 (згідно з ст. 23 Закону № 2258 щонайменше дві особи)	
Чи надавалися ПАТ «...» обраним суб'єктом аудиторської діяльності безпосередньо або опосередковано неаудиторські послуги, визначені ч. 4 ст. 6 Закону № 2258 (ст. 27 Закону № 2258)	
Інформація про наявність практичного досвіду	
Дата формування повідомлення __. __. 20__	
Президент _____	
МП _____	

До звернення додаються рекомендації аудиторського комітету такого підприємства. Якщо рекомендації аудиторського комітету підприємства не враховані, то у зверненні має бути надано обґрунтування відповідних пропозицій.

Протягом певного строку (у кращій практиці - трьох робочих днів) після отримання погодження від Мінфіну ПАТ підприємство направляє кожному учаснику Конкурсу на електронну адресу, зазначену в заявці учасника, інформацію щодо його погодження/непогодження Мінфіном.

Відповідно до вимог п. 5, ст. 29 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» на вимогу Інспекції із забезпечення якості Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю підприємство, що становить суспільний інтерес, зобов'язано **надати підтвердження дотримання процедури відбору та прозорості проведення конкурсу і формування рекомендацій аудиторського комітету.**

3. Список використаних джерел

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <http://www.apu.com.ua/normativni-akti-shcho-regulyuyut-auditorsku-diyalnist/14-zakoni-ukrajini> (дата звернення: 20.09.2019).
2. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 № 922-VII (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19> (дата звернення: 20.09.2019).
3. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 № 514-VI (в редакції від 17.06.2018). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17> (дата звернення: 20.09.2019).
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закону України від 16.07.1999 N 996-XIV (в редакції від 16.11.2018). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 20.09.2019).
5. Принципи корпоративного управління України, затверджені рішенням ДКЦПФР від 11.12.2003 № 571 (у редакції затвердженій рішенням НКЦПФР від 22.07.2014 № 955). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr955863-14> (дата звернення: 20.09.2019).
6. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг : нормативне виробничо-практичне видання (2016 – 2017 рр.) // Офіційний веб-сайт Аудиторської палати України. URL: https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C2.pdf (дата звернення: 20.09.2019).